

KÚRIA

Bfv.I.898/2014/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 3. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Győri Törvényszék B.424/2010/11. számú ítéletét és a Győri Ítéltábla Bf.2/2013/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A volt rendőr zászlós terheltet a Győri Törvényszék a 2012. november 13-án kihirdetett B.424/2010/11. számú ítéletében bűnösnek mondta ki az 1978. évi IV. törvény 250. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés I. fordulata szerint minősülő és büntetendő hivatalos személy által kötelességszegéssel, üzletszerűen és folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetében, ezért őt három év hat hónap börtönbüntetésre, három év közügyektől eltiltásra, 100.000 forint pénzmellékbüntetésre és 95.000 forint vagyonelkobzásra ítélte. Rendelkezett arról, hogy a pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 2.000 forintonként egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Rendelkezett továbbá a kényszerintézkedés idejének szabadságvesztés tartamába történő

beszámításáról és kötelezte a terheltet az eljárás során felmerült bünygyi költség megfizetésére.

A védelmi fellebbezések alapján a másodfokon eljáró Győri Ítéltőttábla a 2014. január 9. napján meghozott Bf.2/2013/9. számú ítéletével az első fokú ítéletet megváltoztatta, a cselekményt a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés aa) pontja, illetve a b/II. fordulata szerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntetteként minősítette, az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás mellett 40 napi tétel pénzbüntetésre ítélté, egy napi tétel összegét 2.500 forintban állapította meg. Rendelkezett arról, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni, továbbá, hogy a terhelt a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Pontosította a kényszerintézkedések szabadságvesztés tartamába történő beszámítására vonatkozó elsőbírói rendelkezést és helyesbítette a terhelt által viselendő bünygyi költség összegét. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős határozatok ellen a terhelt védője terjesztett elő, a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással, felülvizsgálati indítványt.

Indokai szerint a terhelt a hivatali vesztegetés elfogadása büntettének alapesetét és nem minősített esetét követte el, és cselekményét nem üzletszerűen követte el. Álláspontja szerint már a büncselekmény alapesete feltételezi, hogy a hivatalos személy valamilyen jogellenességet követ el az előnyért. A „hivatali kötelességét megszegi” törvényi megfogalmazás azt feltételezi, hogy a hivatalos személynek keletkezik valamilyen kötelezettsége, de annak azért nem tesz eleget, mert valamilyen előnyben részesítik. A jelen ügyben a terhelt jogellenes cselekménye nem vitatható, de semmilyen fennálló hivatali kötelességét nem szegte meg.

Az üzletszerűség tekintetében pedig, mivel mind az egyes előnyök, mind az előnyök összességükben olyan csekély mértékűek voltak, hogy nem állhatott fenn a terheltnek olyan szándéka, hogy ezek révén rendszeres haszonszerzésre törekedjen. Kifejtette, miszerint a terhelt olyannyira nem kívánt a cselekményeivel hosszú távon pénzt keresni, hogy banki kölcsönt is felvett.

Sérelmezte, hogy az eljárt bíróságok a következő enyhítő körülményeket nem, vagy nem kellő súllyal vették figyelembe:

Az adatokat **T1** jogszerű követelések behajtásának előkészítéséhez használta fel. Az adatok nem voltak a 2011. évi CXII. törvény

szerinti különleges adatok vagy bűnügyi személyes adatok, azokat **T1** is igényelhetette volna a közúti közlekedési nyilvántartó szervtől. A **T1**-nél jelentkező előny tehát nem az volt, hogy olyan adatokhoz jutott hozzá, amelyekhez jogszerűen nem juthatott volna, hanem csak az, hogy a terhelt cselekménye által korábban jutott hozzá a kívánt adatokhoz, mint a hivatalos úton.

A terhelt rendőri szolgálati viszonya megszűnt, egyéb hivatalos személyi minőséggel járó állást sem tölt be és az adott ügyre tekintettel nem is tölthet be a jövőben, ezért a speciális prevencióhoz nincs szükség az ítéletekkel kiszabott szigorú büntetésre.

A terhelt a nyomozás és az első fokú eljárás során a terhére rótt cselekményeket részben, később teljes egészében elismerte, ezzel segítve a nyomozó hatóság munkáját.

Az adatigénylésekért kapott ellenértékek önmagukban is és együttesen is csekély mértéket képviselnek, valamint megállapítható, hogy **T1** nem mindig adott az adatokért pénzt és amikor adta, azt akkor sem a terhelt kérte, illetve konkrét mértéket nem jelölt meg.

A terheltről készített parancsnoki jellemzés őt pozitív jellemű személyiségként írja le, ami alátámasztja, hogy a terhelt nem bűnöző.

A terhelt egyedül élő édesanyját és idős, segítségre szoruló nagymamáját is támogatja és segíti.

A másodfokú ítélet meghozatala után megszületett a terhelt gyermeke, koraszülöttként. A terhelt feleségének nincs jövedelme, vagyoni és pénzügyi helyzete hátrányos, egyedül a terhelt támogatására számíthat. Ezen kívül a terhelt rendezett családi és anyagi körülmények között él, megfelelő munkahellyel és társadalmi megbecsüléssel rendelkezik, eddig büntetlen előéletű volt.

Az eljárás tárgyát képező cselekmény elkövetése és a jogerős ítélet meghozatala között közel négy év telt el, ami jelentős időmúlásnak tekinthető.

A terhelt rendőri karrierje, életpályája teljesen és véglegesen derékba tört, a terhelt által a rendőri munka érdekében folytatott tanulmányok eredménye használhatatlanná vált és a terheltnek - a börtönbüntetés kiszabásától függetlenül is - újra kell kezdenie és megalapoznia életét.

Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Győri Ítéletábla

ítéletét változtassa meg, és maga hozzon a törvénynek megfelelő határozatot, melyben állapítsa meg, hogy a terhelt nem a Btk. 294. § (3) bekezdés a) aa) pontja, illetve b/II. pontja szerinti hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében bűnös, hanem csak a Btk. 294. § (1) bekezdése szerinti alapesetben. Ezért a Kúria a terhelttel szemben szabjon ki enyhébb büntetést.

Másodlagos indítványa szerint a Kúria az ítéletábra ítéletét helyezze hatályon kívül és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot utasítsa új eljárásra.

Indítványozta továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig a megtámadott ítélet végrehajtását függessze fel.

A Legfőbb Ügyészség szerint a felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan (BF.1072/2014/1.).

Kifejtette, hogy a vesztegetés alapesetének törvényi tényállása az előny kérésével befejezett, függetlenül attól, hogy a hivatalos személy tesz-e valamit az előny érdekében. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen hivatkozott arra, hogy a terhelt hatáskörét túllépve, a nyilvántartások hivatali célhoz kötött használata helyett az adatokat magáncélra szerezte meg és azokat hivatali kötelességét megszegve szolgáltatotta ki illetéktelen személynek.

Utalt arra, hogy az üzletszerűség megállapításánál nincs jelentősége annak, miszerint a haszon csekély vagy nagyobb mértékű volt, az üzletszerűség megállapításának feltétele tárgyi oldalon a hasonló vagy ugyanolyan jellegű bűncselekmények megvalósítása, alanyi oldalon pedig ennek révén a rendszeres haszonszerzésre törekvés.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az eljáró bíróságok a terhelt cselekményét törvényesen minősítették és vele szemben törvényes büntetést szabtak ki; önmagában pedig a büntetéskiszabás a felülvizsgálati eljárás keretében nem bírálható felül.

Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn. Nem tartotta indokoltnak a megtámadott ítélet végrehajtásának felfüggesztését sem.

A Kúria a megtámadott határozatot a Be. 423. § (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján, valamint az (5) bekezdésre figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt esetleges eljárási szabálysértésekre tekintettel is felülvizsgálta.

Ilyen, a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértést azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben - az alábbiak szerint - alaptalan.

Az eljáró bíróságok jogerős határozatai **a** terhelt bűnösségét az elbíráláskor hatályos Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (3) bekezdés a) pontja aa) alpontjára figyelemmel a (3) bekezdés 2. fordulata szerinti, hivatali kötelesség megszegésével elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntetteként minősítette, melyet a terhelt üzletszerűen követett el. Az elsőfokú bírósággal egyezően a másodfokú bíróság is azt állapította meg, hogy a terhelt egyfelől túllépte a hatáskörét, amikor jogosulatlanul, nem a szolgálati feladataival összefüggésben a központi nyilvántartásból adatokat kért le, másfelől pedig a kötelességét is megszegte akkor, amikor a szabálytalanul megszerzett adatokat kívülálló magánszemélynek átadta, mert a kötelessége a megszerzett adatok védelme lett volna (első fokú ítélet 7. oldal 2. bekezdés, másodfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdés).

A Kúria az e minősítéssel kapcsolatos bírósági álláspontot nem osztotta.

Az irányadó tényállás szerint **a** terhelt 2009. szeptember 26. és 2010. május 22. között a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) adatbázisából **T2** rendőr főtörzsszázlós azonosítójával 13, míg saját azonosítójával 6 alkalommal szerezte be jogosulatlanul személygépkocsik nyilvántartási adatait, személygépkocsik tulajdonosára vonatkozó személyes adatokat, továbbá összesen 11 további személyre vonatkozó személyes adatokat, és ezeket alkalmanként 5.000-10.000 forintért, összesen legkevesebb 95.000 forintért **T1**-nek adta át.

A személyi körülmények között pedig rögzíti a tényállás, hogy a terhelt a ... Megyei Rendőr-főkapitányság Közlekedésrendészeti Osztálya ...-i Autópálya Alosztályán teljesített szolgálatot baleseti helyszínelőként.

Nem tartalmazza azonban a történeti tényállás sem azt, hogy a terheltnek a szolgálati jogosultságai alapján milyen, a KEKKH által kezelt nyilvántartásokhoz volt joga hozzáférni, sem azt, hogy **a** terhelt a személyes adatokat mely nyilvántartási rendszerből kérte le, és ehhez képest mely hivatali kötelezettségét szegte meg az általa jogosulatlanul lekérdezett adatok előnyért való továbbadásával.

A kötelességszegéssel elkövetett hivatali vesztegetés esetében a kötelességet nem a büntető jogszabály határozza meg. A kötelesség alapulhat jogszabályon, normatív utasításon vagy más közjogi szervezetszabályozó eszközön, egyedi ügyekkel kapcsolatos utasításon (intézkedés, parancs stb.). Ahhoz azonban, hogy a kötelességszegés megállapítható legyen, a bíróság által megállapított tényállásnak tartalmaznia kell, hogy a terhelt konkrétan mely kötelességét szegte meg, és hogy azt számára milyen jogi eszköz vagy konkrét utasítás írta elő.

Az eljáró bíróságok úgy állapították meg a terhelt esetében a kötelességszegést, hogy annak alátámasztására konkrét jogi előírást nem hívtak fel.

A teljesség kedvéért megjegyzi a Kúria, hogy a terhelt esetében a kötelességszegés alapjául nem volt felhívható az elkövetéskor hatályban volt, a 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelettel kiadott rendőrségi szolgálati szabályzat 7. §-ába foglalt személyes adatok védelmének kötelessége, tekintve hogy a terhelt a személyes adatokhoz eleve jogszerűtlenül jutott hozzá.

A védő által előterjesztett felülvizsgálati indítvány tehát annyiban alapos, hogy az eljáró bíróságok tévedtek, amikor a terhelt esetében a hivatali vesztegetés elfogadásának a 294. § (3) bekezdés a) pontjának aa) alpontja szerinti, kötelességszegéssel elkövetett minősített esetét állapították meg.

A minősítés téves volta azonban nem azt jelenti - szemben a felülvizsgálati indítványban kifejtettekkel -, hogy a terhelt a bűncselekmény alapesetét követte el. Magatartásának helyes minősítése ugyanis a Btk. 294. § (3) bekezdése a) pontjának részben ab), részben ac) pontja szerint minősül, a következők miatt:

A történeti tényállásból megállapíthatóan a terhelt 2009. szeptember 26. napjától 2010. január 24. napjáig összesen 13 esetben T2 rendőr főtörzsszázlós azonosítójával kért le adatokat a nyilvántartásokból. Hivatali helyzetét tehát arra használta fel, hogy kollégája jogosultságával visszaélve, azt a látszatot keltse, hogy az adatokat a megfelelő jogosultság birtokában a kollégája kérte le. Hivatali helyzetével így a Btk. 294. § (3) bekezdésének a) pont ac) alpontja szerint egyéb módon visszaélt.

A 2010. március 2. és május 22. napja közötti, 6 alkalommal történt adatlekérés esetén ugyanakkor a saját azonosítóját használta, anélkül azonban, hogy az adatokra az általa folytatott hivatalos eljárásokban lett volna szükség. Magatartása így ezekben az esetekben a Btk. 294. § (3) bekezdés a) pont ab) pontja szerinti hatáskör-túllépéssel valósult meg.

A terhelt volt rendőr zászlós baleseti helyszínelőként nem volt vezető beosztású hivatalos személy. Ennek azért van jelentősége, mert a Btk. 293. § (3) bekezdése két, eltérő büntetési tétellel fenyegetett esetet tartalmaz: az 1. tétel a 294. § (1) bekezdéséhez kapcsolódik, a 2. tétel azonban a 294. § (2) bekezdéséhez.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 61. számú kollégiumi véleményében (3. a) pont) kifejtettek szerint az elkövetési magatartás eltérő büntetési tétellel fenyegetett alakzataira 1. tétel, 2. tétel stb. megjelöléssel, az azonos büntetési tétellel fenyegetett alakzataira pedig 1. fordulat, 2. fordulat stb. megjelöléssel kell utalni.

A terhelt cselekményeinek helyes minősítése tehát: a Btk. 294. § (1) bekezdésének 2. fordulatába ütköző, és a (3) bekezdés 1. tétel a) pont ab) és ac) alpontja szerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntette.

Helyesen minősítették azonban az eljáró bíróságok a terhelt cselekményét egyszersmind üzletszerűen elkövetettnek is. A Kúria a felülvizsgálati indítvány érveit e tekintetben nem osztotta.

Az üzletszerűség megállapíthatósága szempontjából a rendszerességnek van jelentősége, és nem annak, hogy a bűncselekmények révén az elkövető milyen mértékű előnyre tesz szert. Az 1978. évi IV. törvény 137. § 9. pontjához fűződő - és az azonos szabályozás miatt az új Btk. alkalmazása szempontjából is irányadó bírói gyakorlat szerint az üzletszerű elkövetés megállapítható a cselekmények csekélyebb száma, akár egy bűncselekmény esetén is, ha az elkövető rendszeres haszonszerzésre törekszik még akkor is, ha ténylegesen nem jutott vagyoni előnyhöz (BH 2011. 33.). Az pedig nyilvánvalóan közömbös e minősített eset szempontjából, hogy a terhelt a bűncselekményekből származó előny mellett bankkölcsönt vett fel.

Az eljáró bíróságok összességében - a Btk. 294. § (3) bekezdésének a) pontja kapcsán kifejtettek ellenére - helyesen minősítették a Btk. 294. § (3) bekezdésének 1. tétele szerinti hivatali vesztegetés elfogadása büntettének a terhelt cselekményét. A bűncselekmény törvényes minősítése mellett kiszabott törvényes büntetés esetén ez utóbbi felülvizsgálata pedig a törvényben kizárt. Így a védő által felsorolt enyhítő körülményekkel a Kúria nem foglalkozhatott.

Ezért a megtámadott határozatokat a Be. 424. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva, a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. március 3.

*Dr. Csere Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.
előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s. k. bírósággal*

A kiadmány hitelével:

AIné írnok